

Delavska Pravica

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

V pravo smer!

Švicarski zvezni poslanec tov. Scherrer Jože je na seji predsedstva krščanske kovinarske internacionale govoril o nalogah krščanstva za zdravo smer nove družbe. — Govor prinašamo v izveleku.

Razmere na svetu so vsled kapitalističnega gospodarskega ustroja postale nevzdržne. Iščejo nove načine, kako urediti svet. Največja nevarnost za nas katoličane je to, ker se ti novi temelji postavljajo v imenu in s firmo krščanstva. Krščanstvo pa na to firmo nima nobenega pravega vpliva in je samo krinka, pod katero se skriva stara kapitalistična miselnost. Nove družabne tvorbe se gradijo samo iz političnih gledanj. Državam se daje neomejena moč in oblast (totalna država). Take države moramo mi odločno odklanjati. Nova družba se mora graditi samo v svobodni in demokratični državi. Te nove tvorbe, ki so doslej zrastle in si lastijo, da so zgrajene na podlagi papeževih okrožnic, so oropale malega človeka vseh pravice, naložile pa so mu nove dolžnosti. Državo so povzdignili v neko božanstvo, ki naj narodu nadomestuje pravo ljubezen do domovine in naroda. Na drugi strani pa so te tvorbe pustile kapitalizmu popolno svobodo.

Zato je treba krščansko miselnost aktivirati, da bi v družbi ne nosila le odgovornosti, kot je danes, marveč, da bo imela tudi odločilen vpliv. Danes se v stanovskih državah na najbolj nesramen način izrablja svoboda in svobodno udejstvovanje posameznika. V to megleno skrupulo vabijo strokovne organizacije tudi v onih državah, kjer poskušajo izpeljati novo ureditev države. Hočejo jih dobiti zase, da bi potem mogli pokazati, da se za tak družabni red navdušuje tudi delavstvo. Najtežje je namreč to, ker imamo kapitalizem brez denarja. To je, narodi so vsled sedanjega gospodarskega ustroja prežeti egoistične miselnosti, ki ni nič drugega kakor kapitalizem.

Zato je nujno potrebno, da posebno mi strokovničarji, ki gledamo te probleme jasneje, ne dopustimo eksperimentiranja z našo svobodo in krščanstvom. Naše stremljenje mora iti za tem, da na vseh področjih javnega, zasebnega in privatnega življenja katoliško miselnost poaktiviziramo in praktično izvedemo. Taka družba bo potem sposobna graditi nov družabni (ne državni red, kot se danes napačno pojmuje in dela), kjer bo očuvana svoboda in demokracija onih, ki družbi doprinašajo največje žrtve. Brez tega ni in ne bo novega družabnega reda, pa naj nosi naslov krščanski, paganski ali karkoli. Samo naslov še ne daje pravice govoriti v imenu krščanstva. Krščanstvo mora namreč tudi praktično priti do besede. To

Predsedstvo Mednarodne zveze krščanskih kovinarjev je zborovalo

V dnevih od 6. in 7. sept. 1934 se je vršila v Lucernu (Švica) seja predsedstva krščanske kovinarske internacionale. Predsedstvo tvori po en delegat iz včlanjenih držav, in sicer Belgije, Holandske, Švice, Francije, Češkoslovaške, Poljske, Avstrije, Madjarske, Posaarja in Jugoslavije. Kot gost se je udeležil seje iz oddelka za težko kovinsko industrijo pri Mednarodnem uradu dela tov. Henseler. Avstrija je v letošnjem juniju iz Zveze izstopila. V internacionali je sedaj včlanjenih 123.000 kovinarjev.

Tajniško poročilo, ki ga je podal holandski delegat, je bilo zelo zanimivo. Težka železna industrija Evrope, posebno zapadnih dežel, je za nekaj odstotkov bolj zaposlena. Vendar pa je brezposelnost v tej panogi industrije precejšnja. Vzrok je v tem, ker so podjetja svoje obrate na kar bolj moderen način racionalizirala. Za delavstvo težke železne industrije je važno vprašanje, kako si bo priborilo svoj delež na dobičku, ki ga danes črpa na račun racionalizacije samo kapitalizem. Precejšnjo konkurenco dela v zadnjem času tudi železni industriji Japonska. Vendar pa proizvodi njene težke železne industrije niso prvovrstni in za enkrat še ne predstavljajo tako velike nevarnosti. Gotovo pa je, da se bodo japonski izdelki sčasoma izboljšali in more za bodoče ta konkurenca postati bolj nevarna. Statistični podatki produkcije železa in drugih železnih izdelkov Amerike, Evrope, Rusije so izpolnili njegov strokovni referat.

Internacionala je povzela vse korake, da zaščiti pred nadaljnim preganjanjem tovariše v Nemčiji, ki so bili organizirani v naši internacionali. V tem pogledu se je z velikimi težavami (tajnik zveze je bil osebno v Berlinu in Duisburgu) doseglo to, da se jih ne bo preganjalo. Treba pa je delati na to, da se jim vrne popolno svoboda.

Strok. organizacija in politika

Pri tem je padla zanimiva ugotovitev, ki naj bo resen nauk tudi za nas. Strokovne organizacije ne smejo biti nikdar in nikoli

bo prišlo pa tedaj, kadar bomo krščanstvo tudi v dejanju izvajali.

Zdi se mi, da bi bil k tem iskrenim in jasnim besedam vsak komentar odveč.

Vidi se, da je v svetu le nekaj ljudi, ki se ne dajo zapeljati in jasno gledajo v bodočnost ter so prepričani, da je to, kar se danes vrši, v veliko škodo krščanstva in katoliške cerkve sploh.

orodje političnih strank in njihovih umazanij kupčij. Le popolnoma svobodne in od vsakega političnega vpliva neodvisne, bodo mogle služiti tistim ciljem, za katere so postavljene. V Nemčiji kakor v Avstriji se je ta cilj precej zameglil, tako pri krščanskih strokovnih organizacijah, kakor socialističnih. Le vsled tega, ker so strokovne organizacije postale dekile političnih voditeljev, je bilo možno zdrobiti to veliko organizirano silo. Na politiko in njeno delo ima velik vpliv tudi kapital, to so namreč jasno pokazali dogodki, posebno v zadnjem času v Nemčiji. Tovariši, ki so se politizaciji strokovne organizacije upirali, so bili enostavno odrezani in onemogočeni. Le tako je bilo mogoče zlomiti strokovni pokret obeh smeri v Nemčiji. (Torej, le ni bilo vse tako, kot je poročalo naše meščansko časopisje, da so naši nemški strokovničarji bili za vsa eksperimentiranja bivšega centra. Samo premalo je bilo takih, ki bi bili vztrajali na strokovni liniji in tako vzdržali svojo neodvisnost. Op. poročevalca.)

Nova zdravila - nova bremena

Povsem jasno je, da je kapitalistični ustroj sedanje družbe odpovedal. Ne sicer za tiste, ki kaj imajo, marveč za delavstvo je postal sedanji red nevzdržen, ker kljub vedno večji produkciji daje delavstvu vedno manj. Vse, kar je plod tehnike in modernega napredka, hoče imeti zase. Zato imamo nebroj zdravnikov, ki izdelujejo načrte za novo ureditev družbe (Italija, Nemčija in Avstrija.) Ugotoviti pa je treba, da so vsi ti poizkusi taki, da prinašajo le nova bremena za delavstvo. Kapitalu se daje popolno svoboda, ko se na drugi strani delavstvo omejuje do skrajnosti. Vsa ureditev države gre bolj za tem, da se ji da kar največjo moč, katero potem izrablja proti delavstvu. Kljub temu, da smo strokovna organizacija in se ne bavimo toliko z idejnimi problemi, bo za menoj o kapitalizmu in teh novih poizkusih ter njenih vrednostih, govoril nar. posl. Švice, tov. Scherrer. Prav je, da čujemo, kako ta vprašanja motre v državi, kjer so si doslej še ohranili svobodo in demokracijo.

Poročila posameznih držav so bila prav tako zelo zanimiva. Preobširno bi bilo o njih poročati. Povsod so kovinarji imeli težke boje, da so obdržali svoje plače in delo.

V blagajniškem poročilu se je ugotovilo, da so vse članice napram zvezi uredile svoje obveznosti. Pri nekaterih je članstvo poraslo, na splošno pa je beležiti znižanje, in to na račun izstopa Nemčije in Avstrije.

Z občnega zbora „Strok. zveze viničarjev“

dne 20. avgusta 1934 v Ljutomeru

Občni zbor delegatov »Strokovne zveze viničarjev« kot zakonite predstavnice viničarskega delavstva za dravsko banovino, je v Ljutomeru dne 26. avgusta 1934 razpravljal o bednem položaju viničarjev in o ukrepih, ki jih je nujno treba podvzeti, tako za omiljenje najbednejših razmer, v katerih živi 25 tisoč viničarskih družin v dravski banovini, kakor tudi za rešitev viničarskega vprašanja sploh. Sprejeti so bili stvarni sklepi, ki se glase:

1. Uredba o viničarskem redu z dne 20. julija 1928, ko jo je potrdila oblastna skupščina bivše mariborske oblasti, naj ostane glede viničarskih pravic nedotaknjena. Ta uredba je edina pravna zaščitnica viničarjev v naši socialni zakonodaji, ker določa minimum naturalnih prejemkov, ki jih viničarji morajo dobivati od svojih službodavcev za čas svoje sezone brezposelnosti. Uredba o viničarskem redu prav za prav tvori prvo in najvažnejšo etapo v reševanju perečega viničarskega vprašanja.

2. Najvažnejše za uredbo o viničarskem vprašanju je sedaj še potreba zakonite službene stalnosti za viničarje, ki bi preprečevala tolike in usodne službene odpovedi »brez vzroka«. Viničarju bi naj službodavec smel službo odpovedati samo, ako je bil storjen pregrešek Uredbe o viničarskem redu § 20 in ako je odpoved razsodilo viničarsko razsodišče pristojne občine, ali da je v primeru priziva, tako razsodilo tudi sodišče.

S tem bi se odpravila vsa najhujša, celo protipravna nasilja, ki se pod grožnjami službenih odpovedi brez vzroka, danes gode nad viničarji. Odpravilo bi se to večno preseljevanje viničarjev iz kraja v kraj. S tem bi se že do polovice izvedlo starostno zavarovanje viničarjev. Viničarjem bi bila podana boljša ureditev njihovega družinskega gospodarstva in večji smisel do strokovne izobrazbe in s tem do intenzivnejše obdelave vinogradov.

3. Z ozirom na skrajno prenizke mezde, ki jih v času dela diktirajo viničarjem njihovi službodavci in katere se gibljejo med 2,50 do 8 Din za celodnevno delo pri viničarjevi hrani, je nujno potrebno, da se mezde viničarjev pritegnejo tudi pod zaščito Zakona o minimalnih mezdah, oziroma da se predstojecemu Mezdnemu inšpektoratu za dravsko banovino izposluje kompetenca, da more tudi viničarske mezde določiti in o njih razsoditi.

Viničarske mezde v vinorodnih krajih okrajev Ptuj, Ljutomer, Maribor desni in levi breg, je treba izenačiti z mezdami poljedelskih delavcev in vini-

čarjev ostalih krajev dravske banovine. Radi preveč nizkih mezd viničarjev teh štirih okrajev, je nastalo toliko obubožanje in nevzdržnost položaja v podeželju. Vsled tega potem vsa ta bedna delavska raja vedno bolj pritiska v mesta in industrijska središča, kjer povečava brezposelnost in ubija vrednost delovnega trga ostalih delavskih slojev. Zahtevamo mezde: brez hrane službodavca; za lažje delo 15 dinarjev, za težje delo pa 20 Din dnevno. Ako daje službodavec hrano za cel delovni dan, potem naj bo mezda za lažje delo 10 Din, za težje delo pa 12,50.

4. Od vsega ostalega poljedelskega delavstva smo ravno viničarji po svojem poklicu mnogo višje strokovno kvalificiran stan. Samo viničarji imamo s posebno uredbo že zakonito urejeno svoje službeno razmerje in zakonito določen pretežni del svojih službenih minimalnih prejemkov. Zato je s tem podana vsa možnost, da se more takoj pristopiti k izvedbi obveznega zavarovanja viničarjev za bolezen, starost in onemoglost. Za to zavarovanje naj se pobira že v »Uredbi o viničarskem redu« določena nagrada 100 Din letno od posameznega oralna vinograda. Obvezno zavarovanje viničarjev naj tvori za območje dravske banovine poseben del splošnega zavarovanja pod naslovom »Viničarski podporni sklad«.

5. Ker v viničarskih krajih dravske banovine radi prekomerne zasaditve vinogradov občutno primanjkuje rodovitne zemlje za druge najnujnejše življenjske potrebe, odločno zahtevamo, da se iz splošnih narodnogospodarskih interesov vsi zemanarji in površno obdelovani vinogradni kompleksi stavijo pod nadzor državne oblasti, ali naravnost pod agrarno reformo. Lastnike takih vinogradnih zemljišč se mora razlastiti, zemljo pa izročiti viničarjem.

Imamo cele komplekse neobdelane in zanemarjene vinorodne zemlje, ki bi v predrugačenem stanju dala obilo kruha, ako bi jo kdo obdelal. Na drugi strani pa imamo množico lačnega naroda, ki bi to zemljo z veseljem obdeloval, če bi je le smel.

6. Zahtevamo, da se tu ob severni državni meji prepreči vsako kupovanje vinorodnih posestev po tuji ali veleposelnosti. V ta namen naj se osnuje za dravsko banovino poseben fond, iz katerega bi za nakup vinogradnih posestev v prvi vrsti viničarji mogli dobivati dolgoročno brezobrestna posojila. Tako bi s časom prišli tudi viničarji do svoje zemlje in danes že tako pereče viničarsko vprašanje bi se postopoma samo likvidiralo.

Pogovorili bi se rajši kaj stvarnega in kar je bilo na sporedu, ne pa mlati prazno slamo, od česar rudar nima nič pričakovati! — Rudar.

Zdraviliški delavci

Slatina Radenci. V nedeljo, dne 16. septembra ob 14 se bo vršil ustanovni občni zbor »Strokovne skupine zdraviliških delavcev Slatina Radenci«. Kr. banska uprava je pravila odobrila in tako stopa ta nova strokovna organizacija v življenje kot pravna zaščitnica vseh delavcev in delavk, zaposlenih pri vrelcih Slatina Radenci, Boračeva in Petajnci. Rednih članov šteje skupina danes že nad dve tretjini od vsega zaposlenega delavstva, kar znači, da vstaja tudi to delavstvo k skupni borbi in obrambi za svoje zakonite pravice. Veliko škode nam je storjeno s tem, da se nismo že davno prej organizirali. Zato sedaj vsi na ta zbor, vsi v organizacijo, ker tu ne sme biti nobenega, ki bi samo po strani gledal in čakal, da se drugi zanj potegujejo. Vsaj toliko poštenjak in tovariški mora vsak biti, da pristopi v organizacijo in da redno plačuje članarino. Dnevni red ustanovnega občnega zbora je: poročilo pripravljalnega odbora, poročilo zastopnika Jugoslov. strokovne zveze, volitev odbora, resolucije in slučajnosti.

Lesno delavstvo

Št. Vid nad Ljubljano. V torek, dne 4. septembra se je vršil v Št. Vidu članski sestanek, na katerem nam je starosta JSZ tov. Jože Gostičar podal prav lepe smernice o potrebi izvedbe zakona o starostnem zavarovanju in o zakonu o minimalnih plačah. Pa tudi tov. Rozman, tajnik JSZ, nam je prav v lepih besedah obrazložil namen in pomen organizacije, ker le v dobri organizaciji, t. j. JSZ,

bomo kos današnjim razmeram. — Razmere v Št. Vidu in okolici pa tudi niso vkljub opominom še prav v redu. Ali ne velja obrtni zakon in zakon o zaščiti delavcev za vse enako. Nekateri posamezniki mislijo, da imajo oni izjemo, n. pr. pri mizar. mojstru Rozmanu v Dravljah delajo od 6 zjutraj do 9 zvečer, pa mu to še ni dosti, vajenci morajo delati še v nedeljo dopoldne. Tudi na Brodu in v Vižmarjih jih imamo, ki mislijo, da imajo izjemo v zakonu. Pozivamo pristojno nadzorno oblast, to je Inšpekcijo dela, da izvrši svojo dolžnost.

Nameščenci

Vašim članom in članicam priporočamo, da vsi plačujejo v podporni fond. S tem sami skrbite za svoje potrebe v primeru bolezni in brezposelnosti. Dajejo se tudi potne podpore. Gotovo je lažje dati nekaj dinarjev še preden jih človek najnujnejše potrebuje, kakor pa potem, ko nastopi primer, da ni rednih mesečnih prejemkov. Člani v I. razredu plačujejo samo članarino in sicer 10 Din mesečno; v II. razredu pa poleg članarine še 5 Din v podporni fond; v III. 10 Din in v IV. 20 Din. V tem razmerju in po letih plačevanja v fond se potem tudi priznavajo podpore. Za bolezenske podpore je treba poslati odrezek OUZD za čas obolenja. Članarino naj vsak redno pošilja. Oni, ki obračunavajo skupno, naj napišejo obračun kar na hrbtu položnice. Vsak naš član naj poskuša pridobiti še neorganizirane, da bo naš krog večji. Citajte pazljivo »Delavsko Pravico« in tudi pišite v njo ter ji pridobite še novih naročnikov.

Na delo za naš neodvisen delavski tisk.

Načelstvo Jugoslovanske strok. zveze je zborovalo

V nedeljo, dne 9. sept. t. l. je zborovalo celokupno načelstvo JSZ. Kratka in jedrnata poročila so pokazala živahno delo predsedstva v Ljubljani, živahna debata pa živo zanimanje za delo in smer organizacije pri zunanjih članih načelstva. Splošno poročilo je podal predsednik tov. Srečko Žumer. O razvoju organizacije in finančnem stanju je poročal tov. Langus. Organizacije raste. Redno članstvo (brez zvez) je doseglo letos s 1. julijem najvišje število zadnjih petih let. Znamenje zdrave smerti, pravega dela in resnične strokovne linije. O strokovnem delu je poročal tov. Lombardo. Žalostne razmere naših delavcev, splošno znižanje plač in velik porast zaupanja v našo strokovno organizacijo je naložilo tajništvu toliko dela, da ga je jedva zmoglo. Toliko, tako resno in s tolikimi uspehi kronano delo organizacije že dolgo ni imela prilike pokazati. Tovariš Žužek je poročal o našem zadržanju v Delavski zbornici. »Rdeči« in »plavi« so se bratsko objeli. Delavstvu bomo ta objem že še pojasnili, sicer ga pa že samo čudom, čudom gleda in zmajuje z glavo, kako to, zakaj to in kam to. Obračun pride. Razpravljali smo še o sanaciji bratovskih skladnic, o zimskem delu, tečajih itd. Mnogo je dela, mnogemu je pa tudi volje in zaupanja ter samozavesti. To bo pa rodilo uspehe.

Tekstilna industrija proti prenizki premiji

V jugoslovanskih listih se v zadnjih časih dostikrat bere, da italijanska tekstilna industrija vedno bolj uspešno konkurira z domačo jugoslovansko. Vzrok je v tem, ker plačuje jugoslovanski trg italijansko liro po klirinškem tečaju, ki je le za 28,5% višji od oficialnega. Jugoslovanski industrijalec pa mora plačevati bombaž v dolarjih po svobodnem tečaju, ki je od 42—50% višji od oficialnega. Baje je zaradi te razlike v premiji zaščitna carina dejansko brez učinka.

Vsled navedenih težav je od 120.000 vreten sedaj v obratu le 80.000, ki delajo v več izmenah. Pričakovati pa je, da se bo delo v predlinicah še bolj omejilo. Težko je ugotoviti, ali je v resnici zaščitna carina brez učinkov, kajti posebno tekstilna industrija hoče pri nas samo dobro zaslužiti. Morda je to samo en način, na podlagi katerega bi svoje že itak masne dobičke povečali.

Poročila z delavskih bojišč

Kovinarji

Jesenice. Od bratovske skladnice smo prejeli: Skladnični zdravnik g. dr. Kogoj Frančišek ima od 8. do 26. sept. dopust, ter ga bo v tem času nadomestoval pri ordinacijah za družinske člane g. dr. Čeh Milan. Ordinacije se bodo vršile kakor običajno v bolnišnici od 2 do 4 popoldne.

Jesenice. KID reducira. Obratovodstvo žične valjarne je na zahtevo direktcije odpovedalo službo 9 delavcem. V razglasu vzrok odpovedi ni naveden. Kdo je pravi povzročitelj tega igranja z delavstvom danes, ko poročamo, še ni točno ugotovljeno. Akcija z delavske strani je v polnem teku. Vse delavstvo obsoja tak način postopanja s strani direktcije. O zadevi bomo še poročali.

Rudarji

Zagorje. Skupina rudarjev javlja vsemu našemu članstvu, da se vrši redni sestanek v nedeljo, dne 16. septembra 1934 ob 9 dopoldne v dvorani Zadržnega doma. Ker je dnevni red važen, se vabijo vsi člani, da se sestanka gotovo udeležijo. Poročal bo naš tov. tajnik Lešnik iz Laškega.

Zagorje. V nedeljo, dne 9. septembra se je vršilo zborovanje II. skupine rudar. zadruga. Na dnevnem redu je bilo mezdno gibanje rudarjev. Zanimivo je to, da se je dnevnega reda malo upoštevalo in rudarji končno niso vedeli, za kaj prav za prav gre. Na zborovanju je govoril g. Pliberšek in g. Arh. Do besede pa vsakomur, čeprav smo vsi člani II. skupine, niso pustili; smel je govoriti le g. Sedlar od Narod. strok. zveze. Sreski načelnik jih je moral pozivati k dnevnemu redu. Malo več strpnosti, gospodje! II. skupina rud. zad. je nas vseh, in ne samo raznih gospodov marksistov!

Roke proč!

Kapitalizem je začutil, da so se mu zamajala tla. Celo gospodarstvo je prignal do absurda medsebojne konkurence na življenje in smrt. Organizirane delavske mase so mu pričele presedati, ker so demokratične države zlasti po vojni vendar šle na roko vsaj delno tudi delavstvu. Kapital pa je hotel imeti še vedno iste in vedno večje dobičke. Ker jih sam ni mogel doseči, se je polastil države. Razni fašizmi so plod kapitalizma. Pretirana samoavtoriteta fašističnih držav ali bolj vlad je le krinka, pod katero se skriva kapitalizem. Iz individualnega kapitalizma lezemo v monopolnega.

Pofašistenje vlad in družbe je delavstvu najbolj nevarna. Prav povsod, kjer je zavlada fašizem, je izginila svoboda delavstva v njegovem boju za lastne pravice, izginile so tudi strokovne organizacije. Te so bile edine, ki so se borile za delavstvo ne glede na konjunkturo in ne glede na to, kdo sedi na ministrskem stolčku. Radi svoje premočrtne linije in borbe so bile strokovne organizacije fašizmu trn v peti. Mussolini je uničil v Italiji vse sindikalne organizacije. Hitler je razpustil nemške strokovne organizacije. V Avstriji so uničili svobodne strokovne organizacije. Delavstvo v teh deželah bridko čuti, da ni več enakopravno, da nima več svobodnih organizacij v obrambo svojih pravic. Začelo se je zbirati v podtalnih organizacijah, ki jih absolutistične in fašistične države ostro preganjajo. Junijska šentjernejska noč v Nemčiji kaže na to silno nezadovoljstvo. Narodna fašistična revolucija v juliju v Avstriji je v tem nezadovoljstvu dobila goreče netivo. Upor proti Mussoliniju v avgustu ima ozadje v nezadovoljnih delavskih vrstah. Pa to je šele začetek silne svetovne borbe za svobodo delavskih strokovnih organizacij.

Strokovna organizacija je edina delavska zaščitnica. Zato je prva naloga delavstva danes, da brani svobodo svojih strokovnih organizacij. Naravnost ljubosumno mora paziti na vsak pojav, ki gre proti tej prvotni in največji nalogi proletarijata.

Pa ne le delavstvo v fašističnih državah se mora braniti za svobodo delavskih strokovnih organizacij. Tudi naše jugoslovansko delavstvo mora biti strogo na straži. Vedno močnejše tendence se čutijo, da se samomiselnost in borbenost ter neodvisnost strokovnih organizacij okrne. Za časa volitev v Delavsko zbornico smo doživeli, da so se zlasti za »plave« eksponirale, delale in terorizirale organizacije, ki nimajo prav nič strokovnega na sebi. Pri zadnji obupni borbi naših rudarjev so se v podrobnosti boja spuščale organizacije, ki niso strokovne. Pri borbi delavstva v Duplici so se vmešavali elementi, ki bi morali stati daleč od strokovnih organizacij.

To so znaki demontaže svobode in neodvisnosti delavske borbe. Zato mora tudi naše delavstvo biti pozorno in v vedni pripravljenosti. Kdor čuti delavsko, kdor zna ceniti delavske organizacije, komur je boj za pravico delavstva svet, kdor se hoče še nadalje svobodno boriti za delavske pravice, ta mora z vso odločnostjo zavrniti vsakogar, pa naj pride od katerekoli strani, kdor se hoče vtikati v delo strokovnih organizacij.

Vse delavstvo mora biti v tem enotno in do skrajnosti odločno: **roke proč od svobodnih delavskih strokovnih organizacij.**

Proplemi naših nameščencev

Pred razširjenjem pokojninskega zavarovanja nameščencev na vso državo

Delavske zbornice snujejo v sporazumu z nameščenskimi organizacijami predloge o razširjenju pokojninskega zavarovanja, kakor tudi zavarovanje za starost, onemoglost in smrt, ki naj bi se izvedlo za celo državo.

Glede razširjenja pokojninskega zavarovanja za nameščence je predložila belgrajska Delavska zbornica zelo prikladen in sprejemljiv predlog ministrstva socialne politike, ki bo po vsej verjetnosti odobren. Ne samo socialna potreba temveč tudi z ozirom na naše gospodarstvo, ki ni glede socialnih dajatev danes enakomerno obremenjeno, je potrebno, da se razširi pokojninsko zavarovanje na vso državo. V tem predlogu je mišljena tudi razširitev kroga zavarovancev. Dočim je danes obvezno zavarovano le pisarniško osebje, bi bil v bodoče zavarovan vsak nameščenec in nameščenska v trgovskih, industrijskih in drugih obratovalnicah. Vseh teh novih zavarovancev bi bilo v celi državi okrog 15 tisoč, dočim bi štel potem celokupen kader zavarovancev v celi državi okrog 92.000 članov. Letno bi plačali na zavarovanih prispevkih okrog 100 milijonov dinarjev.

Pokojninsko zavarovanje bi se delilo v štiri samostojne avtonomne zavode, ki bi bili pod direktno kontrolo ministrstva socialne politike v Belgradu. Nekak nosilec celokupnega zavarovanja pa bi se smatral Pokojninski zavod v Ljubljani, ki bi bil obenem tudi revizijska in strokovna ustanova za celokupno pok. zavarovanje nameščencev v naši državi. Predlog gre torej za avtonomno razdelitev zavarovanja, vsled česar bi naš Pokojninski zavod ostal neokrnjen.

Ustanovili bi se sledeči avtonomni zavodi in sicer:

V Belgradu s ca. 30.000 člani, t. j. za donavsko, moravsko in vardarsko banovino;

v Zagrebu s ca. 28.000 člani, t. j. za savsko banovino;

v Ljubljani s ca. 18.000 člani, t. j. za dravsko, primorsko in zetsko banovino;

v Sarajevu s ca. 16.000 člani, t. j. za drinsko in vrbasko banovino.

Skupaj ca. 92.000 članov s ca. 100 milijonov dajtavami.

Vsi navedeni zavodi bi bili sposobni za zavarovalno tehnično izvedbo zavarovanja, ter bi bili stroški zavarovanja znatno nižji nego so sedaj pri Pokojninskem zavodu v Ljubljani.

Tozadevno je bil stavljen sledeč konkretni predlog:

1. Potom Uredbe naj se 1. jan. 1935 razširi obstoječe pokojninsko zavarovanje na vso državo,

2. da se razširi obveznost zavarovanja na vse pisarniško osebje brez ozira na stroko in vrsto podjetja izvzemši rudnike in javne ustanove (t. j. nameščence, pomočnike trgovin, zobnih ambulanc, drogerij, kavarniško in hotelsko osebje vodilnega značaja, dalje novinarje, godbenike, osebje industrijskih in tiskarniških podjetij),

3. v sporazumu s posameznim sedaj obstoječim zavarovalnim ustanovam, kjer obstoje zavarovalni fondi, bi se priključilo k obveznemu zavarovanju, ter bi se fond razdelil med dotične zavarovance na ta način, da bi se jim enostavno dokupila zavarovalna leta,

4. da se določi dveletni rok za vse nameščence od 25. do 50. leta starosti za čas dokupa zavarovalnih let in to največ 10 let, to pa na ta način, da bi se za vsako zavarovano leto dokupilo še eno leto.

K temu predlogu bi mi pripomnili le to, da bi se ob priliki te razširitve pokojnin. zavarovanja skrajšala zavarovalna doba, kar bi bilo z ozirom na povečani krog zavarovancev in pa z ozirom na dejstvo, da se bo zavarovanje znatno pocenilo, popolnoma možno.

Doma in po svetu

Evhariistični kongres v Mariboru je bil nad vse pričakovano zelo dobro obiskan. Ogromne množice naroda so prišle peš, z vlaki in vozili od blizu in daleč. Cenijo, da je bilo nad 30.000 udeležencev.

V **Zenevi** so se pričela nova barantanja. Prvotno je časopisje poročalo, da bodo vse članice Zveze narodov glasovale za sprejem Rusije. Sedaj pa se je stvar presukala in so Anglija, Švica, Avstralija in Avstrija proti temu, da se Rusija sprejme v Zvezo narodov.

Zveza narodov se naj preseli na Dunaj. Ker je Švica nastopila proti sprejemu Rusije v Zvezo narodov, je Francija pokrenila akcijo, da se sedež Zveze narodov prenese na Dunaj. Baje so vse predpriprave že izvršene.

Nemčija bi bila po najnovejših političnih kombinacijah, ki se pletejo v Zenevi popolnoma osamljena. Gre za blok Francije, Rusije in Italije, katerega bi podpirala tudi Mala zveza in Anglija. Vendar pa Anglija ni za

brezpogojno izolacijo Nemčije. Vsled tega se je sklep, da se Rusija brezpogojno sprejme v Zvezo narodov začel hkrati.

Jugoslavija bi mogla sodelovati v zvezi Francija—Italija, le v tem slučaju, ako se Italija odpove varuštvo Avstrije, kakor tudi Ogrske. Baje je Italija pripravljena, da ugodi željam Jugoslavije.

Poljska se bo morala odločiti ali gre s Francijo ali Nemčijo. Tako je namreč izjavil Francoz Barthou pri prihodu v Zenevo. Francozi so namreč na Poljsko zelo gorki, ker hodi popolnoma svoja pota in se je v zadnjem času približala Rusiji in Nemčiji.

V Ameriki se je stavka predilničarjev ponesrečila. Stavko so izkoristili Japonci in vrgli na ameriški trg velike količine izdelkov iz svile po zelo nizkih cenah. To je tudi vzrok, da se je delavstvo v nekaterih obratih vrnilo na delo. Škoda, ki jo bo pri tem trpelo delavstvo bo ogromna. Tako poroča meščansko časopisje.

NASE NARODNO GOSPODARSTVO V JULIJU (Po statistiki OUZD-a v Ljubljani.)

Od vseh industrij izkazuje tekstilna industrija še vedno najvišje stanje (12.807 zavarovancev) in največji letni prirast +2546 delavcev. O nevarnosti hiperprodukcije tekstilij se je že ponovno mnogo razpravljalo. — Tekstilni industriji sledi gozdno-zagarska industrija s stanjem 7093 zavarovancev in letnim prirastom +702 delavca. Za trgovino so merodajni podatki Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani. Pomembnejše nazadovanje izkazujejo samo tri industrije: predelovanje kože z letnim padcem —233 delavcev, gradnje nad zemljo (zidarstvo) z letnim padcem —291 delavcev in kovinska industrija z letnim padcem —312 delavcev.

Sezijsko naraščanje zaposlenosti je najpomembnejše pri gostilničarski obrti (letovičarji!); prirast znaša napram prejšnjemu mesecu +344 oseb ali +10.90%.

Zahvala

»KARITAS« mi je po materini smrti, ki se je smrtno ponesrečila, takoj izplačala dvojno zavarovano vsoto. Zavarovanje je bilo vezano na enoletni starostni čakalni rok in je bilo komaj tri mesece v veljavi. Sma tram za svojo dolžnost, da se zavarovanju »KARITAS« javno zahvalim ter ga vsakemu kot pošteno in popolnoma varno zavarovanje toplo priporočam.

Dobrič, dne 8. septembra 1934.

VODOVNIK VALENTIN I. R.

Čitaj in širi
»Delavska Pravica«!

Menjava službe - povečanje strokovne sposobnosti

Gospodarska zmožnost našega naroda je odvisna od gospodarskih izkušenj naših trgovskih poslovodij in osebja. Kar velja v splošnem za celokupno gospodarstvo, to velja še toliko bolj za posamezne obrate. Naj-sposobnejši šef ne bo mogel napredovati, ako mu manjka sodelavcev, ki razumejo njegove namene, delajo po njegovih načrtih in jih izvršujejo. Staro pravilo pravi: »Šef, ki ima srečno roko pri izbiri osebja, napreduje in posluje boljše kot njegovi poslovni prijatelji, pa naj si bodo sami še tako sposobni.«

V našem članku pa ne bomo razpravljali, koliko koristi obratu srečna izbira osebja, marveč govorimo o vprašanju vzdržanja naših podjetij na konkurenčni višini. Vemo dobro, da v razrukanem gospodarstvu nima nihče sreče v vodstvu svojega obrata (trajno tudi v izjemnih slučajih ne). Pač pa nam je znano, da se v znotraj zdravem gospodarstvu more uveljaviti vsak obrat. Potrebno je tedaj, da preotrimo vprašanje: na kakšni stopnji je strokovno znanje delodajalčevih neposrednih sodelavcev — nameščenecv. Predpostavljamo pa, da nas ne more zadovoljiti odgovor: »V mojem podjetju je vse v redu«; kajti ozirati se moramo na pomen posameznih obratov v zvezi s celokupnim narodnim gospodarstvom in se moramo vsled tega vprašati: »Kakšno je stanje v naših podjetjih?« Nismo tolikšni optimisti, da bi mogli odgovoriti na to vprašanje, da je v naših podjetjih vse v redu. S tem pa ni izrečena kritika posameznega nameščenca in njegove strokovne zaostalosti, ker nam je znano, da tisoči in tisoči trgovskih pomočnikov, nameščenecv, tehnikov itd., stremijo po nadaljnji izobrazbi, kar nam pričajo razni privatni tečajji trgovskih predmetov in jezikov. Reči moramo, da je v naših nameščenecih želja po čim večji strokovni izobrazbi. Večkrat pa niti ni zadostnih sredstev, da bi mogli vsem ukaželnim ugoditi. Da pa v kljub temu pri nameščenecih ni vse tako, kot bi moralo biti, vedo povedati podjetniki. Manjka nam ljudi, ki niso že pri svojih 20 do 25 letih starosti obsedeli v svoji prvi službi, temveč, ki naj bi službovali v raznih podjetjih svoje stroke. Odvabili smo se po vojni, da je dolžnost vsakega mladeniča, da menja svojo službo iz prostega nagiba in z namenom, da si s tem pridobi izkušnje in znanja. Vpoštevati moramo pri tem še eno, da pri prostovoljni menjavi službe ne gre samo za obogatitev že pridobljenega znanja, kajti menjavi službe sledi poleg priučjenja nepoznanega tudi uporaba svojega znanja na drug način. Menjava službe zahteva predvsem tudi dar življenja v nove razmere, prilagodjenja k novim ljudem ter njihovim duševnim lastnostim. Veča se poznanje z ljudmi in mmože se izkušnje. V kolikor so dani temelji, se razvija delavnost in energija. Vsega tega pri nas ni, ker je vojna prekinila vsako fluktuacijo v tem oziru, doba inflacije je pa onemogočala vsako spremeno službe. V navidezni dobi procvita pa ni bilo nikake inicijative, ki bi to vprašanje načela. V sledečih letih krize pa pomeni vsaka odpoved službe gospodarski polom za nameščenca, ako nima poprej kje drugje zagotovljenega mesta. Tako smo zamudili 20 let, ne da bi bila dana možnost »praktične šole«, kakor bi to zamenjavo mest mogli imenovati. Šele v poslednjem času je opaziti nekoliko podjetnosti pri mlajših nameščenecih, vendar je še vse premalo izražena, da bi določila bodoči razvoj.

Vprašanje je namreč treba, da nameščenec nimajo upanja, da bi jim gospodarstvo omogočalo spremeno službe. K temu pa pride še mnenje, da je nečastno prepogosto menjavati službe in se nihče neče podati v nevarnost, da bi ga nazvali »ptičo selivko«. Poleg tega pa se je bati, da boš veljal za nezanesljivega, ako odpoveš službo, pa četudi je to samo poizkus uveljaviti se kje drugje.

Iz naštetih razlogov je načelo vseh mlajših nameščenecv: Kolikor mogoče hitro iz uka in v stalno službo, katere se je treba držati. Da temu stanju delodajaleci ničesar ne odpomorejo, je jasno. Kajti med utemeljeno odpovedjo in dobro mislečim nasvetom, da naj se menja služba radi spoznavne razmer v drugih obratih in biti pri tem od delodajalca podpiran, je velika razlika.

Ne more pa biti govora, da bi se od časa do časa mlajšim nameščenecem odpovedovala služba. Razlikovati je namreč treba načrtno in breznačrtno odpoved službenega razmerja nameščenecu, stremečemu po napredovanju v svojem poklicu. Z odpovedjo od strani delodajalca je treba doseči cilj, da se uvede zdrava fluktuacija mlajših nameščenecv. Odpoved od strani delodajalca ima vedno cilj izvesti selekcijo nameščenstva v obratu. V našem članku pa je govor o tem, da se v vsakem oziru uporabni nameščenec zamenjajo z nameščenecem drugih ob-

ratov. Menjava pa ne sme prestatiti iz vzroka, ker delodajaleci nečejo menjati iz komodnosti že vpeljanih nameščenecv. Zaradi take personalne politike sledi v obratu duševna mrtvilo in končno brezupna birokratizacija obrata. Taka podjetja prično bolehati in pogosto propadejo brez vidnega povoda, prav gotovo pa pri resnih motnjah kot so konjunkturalni vplivi, premestitve gotovih industrij, premena okusa itd. Ze vsled navedenih vzrokov bi bilo potrebno prevzeti nase težkoče, ki nastanejo pri izmenjalnem sistemu nameščenstva.

To bi bile misli, ki smo jih posneli iz nekega nemškega trgovskega lista. Pripominjamo, da so gorenja izvajanja največjega pomena tudi za naše nameščence. Velikokrat čujemo pritožbe naših podjetnikov, da je dobi ponudnikov na službe, a nikake izbire v nameščenecih z vsestransko prakso, poznavanjem odjemalcev in strokovno usposobljenostjo.

Delodajalci se morajo zavedati, da so veliko krivi sami teh nedostatkov. Zato bi bilo potrebno, da nameščenecne in delodajalske organizacije skupno sodelujejo tudi na tem polju izobrazbe gospodarskega naraščaja in gospodarskih sodelavcev.

Naše socialno zavarovanje

Brez svojcev je zavarovanih 3,72% vsega prebivalstva

V svojem letnem poročilu za 1933 objavlja Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu statistiko svojega članstva po posameznih okrajih iz vse države. Pripomniti je, da je ta statistika izdelana po sedežih obratov in ne stanovaliških delavstva.

Največji je relativno odstotek delavstva v Sloveniji, kjer dosega število delavcev na 100 prebivalcev 7,55 (torej toliko odstotkov). Največji je odstotek zavarovancev v mestu Celju s 54,86% in je s tem Celje sploh na prvem mestu v državi. Sledi Maribor mesto s 33,36 in Ljubljana mesto s 32,26%, nadalje Ptuj s 28,12 in Kranj s 14,15%. Najnižji je odstotek zavarovancev v primeri z vsem prebivalstvom v okrajih Dolnja Lendava 1,99, Murska Sobota 1,88, Ptuj okolica 1,81 in Šmarje 1,93%. To so pretežno kmetijski okraj.

Skupno število zavarovancev v Sloveniji je znašalo dne 30. junija 1933 85.689, od tega odpade na Okrožni urad za zavarovanje delavcev 78.718, na Trgovsko bolnišnico in podporno društvo 6.256 in na zagrebško društvo Merkur 715. Članstvo OUZD je zastopano po vsej deželi, dočim je pretežni del članov TBPD osredotočen v Ljubljani, nadalje je večje število zavarovancev te blagajne še v Kranju, Mariboru (mesto), Celju in Ptuj. Člane pa ima zagrebško društvo Merkur največ v mestu Maribor, Celju in Ljubljani, nekaj pa še v

Brežicah.

Med industrijskimi okraji v ostalih banovinah z največjim številom zavarovancev navajamo še v odstotkih:

Savska banovina: Bakar mesto 12,92, Bjelovar mesto 15,92, Brod mesto 15,61, Valpovo 12,91, Varaždin mesto 29,10, Vukovar mesto 27,04, Zagreb mesto 27,67, Karlovac mesto 20,41, Koprivnica mesto 12,25, Nova Gradiška mesto 30,33, Osijek mesto 21,77, Petrinje mesto 10,31, Požega mesto 12,05, Sisak mesto 19,81, Senj mesto 19,53, Sušak mesto 33,78. **Vrbaska banovina:** Banjaluka mesto 15,25, Bosanski Petrovac 21,16. **Primorska banovina:** Split mesto 18,27. **Drinska banovina:** Sarajevo 18,68, Travnik 9,02. **Zetska banovina:** Dubrovnik mesto 12,46, Cetinje mesto 11,53. **Donavska banovina:** Vel. Kikinda mesto 13,98, Vel. Bečerek mesto 20,57, Novi Sad mesto 20,78, Sombor mesto 11,48, Srem. Mitrovica 11,31, Subotica mesto 8,43%. **Moravska banovina:** Niš mesto 15,71. **Vardarska banovina:** Veles 12,45, Skoplje mesto. **Belgrad 20,67%, Zemun 15,93, Pančevo 17,78%.**

Po banovinah je odstotek naslednji: dravska banovina 7,55, savska 4,97, vrbaska 1,93, primorska 2,28, drinska 2,49, zetska 1,82, donavska 3,95, moravska 1,42, vardarska 1,90, uprava mesta Belgrada 20,00, za vso državo znaša odstotek 3,72 pri 519.422 zaposlencih.

KNJIGOTISK
BAKROTISK
KLIŠARNA

LITOGRAFIJA
KAMENOTISK
OFFSETTISK

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

LJUBLJANA • KOPITARJEVA 6

ILUSTRACIJE IN KLISEJI DAJO REKLAMI
ŠELE PRAVO LICE. - ZA REKLAMO V VI-
SOKIH NAKLADAH UVAŽUJTE LE OFF-
SETTISK, KI JE DANES NAJCENEJSI!